

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona. Egyes szám ára . . . . . 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér. Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.</p>
<p>A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni szíveskedjenek. A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.</p>		

Fehérkereszt egyesületünk.

Azóta a 16 év óta, mióta ez egyesület fennáll, minden évben van az egyesületnek egy nagy napja, ez pedig: az éves rendes közgyűlés napja.

Mi is jóleső kötelesség teljesítést véltünk tenni akkor, midőn e fontos napon és alkalomból vissza-visszapillantunk a már országos hírű egyesület eredményes működésére.

E hó 8-ik napján tartotta az egyesület éves rendes közgyűlését nagy érdeklődés mellett. De közbejött véletlen körülmények folytán, lapunk multi számában a gyűlés eredményéről csak dióhéjban számolhattunk.

Most azonban, midőn a közgyűlés határozatahoz képest a terjedelmes éves jelentés első felét már közölhetjük, azzal kapcsolatban ismét vázolni kívánjuk az egyesület humánus működését.

Sok esetben ismertettük már, hogy az egyesület miként alakult jóformán semmiből s a mit az anyagiak egyelőre nem nyújthattak, azt pótolta jótékony hölgyeink határt nem ismerő buzgalma és az általuk felrázott közönség nagyfokú áldozatkészsége.

Minden alkalommal azonban, még a siron túl is, nagy elismeréssel kell áldoznunk néhai *Bornemisza Lászlóné* emlékének, az egyesület alapító és közel 15 éven át volt elnökének, kinek örökébe a mult évben méltó utódot nyert az egyesület *Lukács Gézáne* alispánné személyében. Az egyesület élén állanak *Br. Hámos László* nyug. főispán társelnök, ki a megalakulás első pilanatától kezdve elévülhetlen érdemeket szerzett az egyesület felvirágzása érdekében. A kiváló társelnökök mellett működnek szintén az alakítástól kezdve egyik alelnök *Kern Adoltné* és a másik alelnök *Dr. Baksay Dezsőné*, ki 5 év óta végzi nagy buzgalommal a reá bizott ügyeket. Őszintén elmondhatjuk azután, hogy az egyesület lelke *Dr. Löcherer Tamás* igazgató főorvos, ki egész életét szentelte a szenvedő emberiség fájdalmainak enyhítésére és sebeinek begyógyítására, és különösen a gyermekvédelemnek. Ezért érte a magas királyi kitüntetés is, midőn ez évben a magyar nemességgel lett megjutalmazva. Azután nagy szerepe van és fontos feladatot teljesít *Illés Ilona* okl. tanítónő, ki az

egyesület kebelében megalakult nyomorék gyermek-otthonban 50—60 között változó gyermekek oktatását látja el. Sok és lelkiismeretes teendőt végez az egyesület pedans pénztárnoka *Eperjessy József* takarékpénztári könyvelő és szerkesztőnk, mint az egyesület titkára, kire az írásbeli teendők és a jótékonycélu mulatságok rendezései várnak. Az itt felsorolt tisztikar támogatására és fontosabb kérdések megoldására van hivatva a választmány és az alapító, pártoló és rendes tagok, kiknek nagy számát az egyesület kiadandó évkönyvéből fogja a közönség megismerni.

Most, midőn előttünk fekszik az egyesület költségvetése és jelentése, tisztán látjuk abból, hogy mily szépen emelkedik és fejlődik az egyesület.

Az egyesület vagyona ma 47750 koronára rug, ide emelkedett tehát 16 év alatt és tisztán jótékony adományokból s e mellett állandó ellátásban részesíti nyomorék gyermekeit és minden karácsonykor még gazdagon is megjutalmazza. Az igaz, hogy az államkormány is pár év óta és az országos gyermekvédő liga is már két ízben segítette az egyesületet, de vajmi csekély az 50—60 gyermek állandó gondozására, ruházására és különösen élelmezésére. A közönséget kell tehát minden időben segítségül hívni, hogy az egyesület fejlődése biztossá váljon. — Dicsérettel legyen itt is említve: kicsi közönségünk páratlan a jótékony terén az országban és így lett a fehérkereszt egyesület „Nyomorék gyermek otthona” is országos hírű.

Hiba azonban itt is, mint mindenütt található, melyért azonban nem a vezetőség a felelős, de az az ok, hogy nincsen elegendő anyagi erő.

Ugyanis a nyomorék gyermek otthon akkor felelne meg igazán magas sztos hivatásának, ha a gyermekek ott tanmühelyekben ipari oktatásban részesülhének. Sajnos azonban, bár évek óta ez a legszebb vágya az egyesületnek, ma még ez csak egy álom.

A mostan letolyt közgyűlésen tehát a vélemények e kérdés körül forogtak és a körül, hogy vegyen-e egy megfelelő épületet ezéljaira az egyesület, vagy nem. Az eredmény az lett, hogy államsegély nélkül a tanmühelyeket az egyesület saját erejéből képtelen felállítani, a mi a

telek és épület vételének kérdését illeti pedig, ez irányban a közgyűlés a választmányt bizta meg.

A gyűlés óta örömmel értesültünk arról, hogy sikerülni fog az egyesületnek egy megfelelő telket és épületet vásárolni, s alapos remény van arra is, hogy a kormány budgetjének javulásával, a belügyi kormány hathatósan fogja segíyezni az egyesületet és akkor a tanmühelyek fel tognak állittatni.

Ezen sorainkat azzal zárjuk, hogy az egyesület érdekében sokat fárad vármegyénk főispánja *Bornemisza László*, s az ő közbenjárásával sikerülni fog az egyesületnek elérni azt a célt, a mit maga elé tűzött.

A nagy gonddal és kitünő szakértelemmel és tollal megszerkesztett éves jelentés elő részét közöljük, mint következik:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Mult évről szóló évi jelentésünket egy kedves kötelességgel kell kezdenünk, a mikor a legnagyobb örömmel jelentjük a mélyen tisztelt közgyűlésnek, hogy egyesületünk közvetve nagy kitüntetésbe részesült akkor, a midőn elnökünket *Hámos László* ny. főispán ur ő méltóságát a koronás király ő Felsege hervadatlan érdemeiért, a melyet a haza szolgálatában szerzett, a magyar bárói rangra emelni kegyeskedett. Ezen fejedelmi kitüntetés egy igaz hazafit, lelkére egy a valódi nemesség magaslatán álló, gondolkodására egy kiválóan fenkölt férfit, szívére az országban pártját ritkító egész embert ért.

Mi tudjuk, mi ösmerjük az ő nagy lelkét, jó szívet, azok legjobban, a kiknek szerencsénk lehetett látni nap-nap mellett már 12 év óta azt az odaadó lelkes fáradozást, a melylyel a fehérkereszt egyesületet megalakította, feltartja és a mi apró bajaink eligazítása körül soha sem sajnálja a legkitartóbb cselekvést és munkálkodást.

Adja a Mindenható, hogy ennek a királyi kegyelemnek dicső sugara egészségében, üdeségében, fáradhatatlan tevékenységében fel-frissitse, hogy a hazának, a szerencsétleneknek, kedves családjának, jó embereinek s egyesületünknek javára sokáig éljen!

Vajha hazánkban minden főura az ő tiszteletreméltó példáját követve, az emberiségnek annyit használna, mint a mennyit ő hasznára szolgált mindenkinek aki hozzá fordult, akinek a nemes lelke oly kincstár, a melyből eddig is jutott segítség egy a gazdagnak mint a szegénynek, egy a jóbarátnak mint az ellenségnek, egy a nagynak mint a kicsinynek bármikor a szükségben, s aki ma is mindig ott van érdek nélkül — jó szívből — a hol valakin segíteni kell.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Reményekkel indultunk a lefolyt év elébe és csalódásokkal zárjuk az évet!

Reméltük, hogy előző évi előterjesztésünk meg fogja győzni a gyermekvédelem országos intézőit arról, miszerint egyesületünknek azon törekvése, hogy a felügyelete alatt növe nyomorék gyermekekből hasznos munkásokat neveljen olcsón s őket a község koldusai közül kiemelje, egyik elsőrendű kérdése a gyermekvédelemnek.

Reméltük, hogy akkor, a mikor kimutattuk, hogy az elhagyott és hozzá még nyomoréknak teremtett gyermekek neveléséről s azoknak jövőjéről gondoskodni éppen olyan kötelessége az államnak, mint a miként a testileg ép gyermekek jövője érdekében gondoskodik — nem fogunk visszautasításban részesülni azon ajánlatunkkal, hogy nyomorék gyermekeink részére olyanképpen rendezkedhessünk be, hogy a gyermek, a mikor innét községének visszaadatik, kész ipari tudással megkereshesse a kenyerét és a községének hasznos tagja, — ne koldusa legyen!

Reméltük, hogy ezen nagy horderejű kérdés megvalósításához az az állami segítségi összeg, mely 80 nyomorék gyermeknek iparossá neveltetéséhez szükségeltetett volna, mindössze 16—18 ezer korona évenként, okvetlenül megérte volna azt, hogy 10 évenként 80 koldussal kevesebb legyen ebben a hazában, a hol ma már minden munkás kézre olyan nagy szükség van!

Reméltük, hogy a gyermekvédelem országos intézői ismerik, tudják méltányolni azt az önfeláldozó munkát, a melyet mi jó szívről, jó lelkeről, áldozatkészségéről ismeretes közönségünk szívesen és anyagi érdekek nélkül meg tud és meg akar csinálni segítségére az államnak — semmiért másért, csak azért, hogy az emberbaráti segítségben elgithesse ki a jócselekedetek iránt való törekvését!

Reméltük, hogy kimutatásainkkal meggyőztük a gyermekvédelem országos intézőit arról, hogy olcsóbban nem lehet az állami gyermekvédelemnek ezen kisegítő és elkerülhetetlenül szükséges intézményét megteremtenie. Hiszen csak 100 gyermekre berendezendő ily intézet akárhol százezreket fog az állampénztárból kivenni és külön ezerekbe fog kerülni ennek a hivatalos igazgatása.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Mindezen előterjesztés nem ért semmit. Megtört ezen ügynek helyes rendezése a rövidlátáson, megtört az érthetetlen és megokolatlan fukarkodáson. Ma ott vagyunk, hogy intézményünkkel előrehaladni s azt kifejleszteni nem lehet olyan arányokban, mint a milyenbe lehetett volna, ha az országos gyermekvédelem főintézői részéről kevesebb bizalmatlansággal és több előrelátással találkozhatni szerencsések lehetünk volna.

Majd meg fogja mutatni a jövő, hogy az államnak mégis kell ezen irányban gondoskodni a nyomorék gyermekek lehető nevelteséről s majd meg fogja mutatni a jövő, hogy száz nyomorék gyermeknek ilyen kineveltetése nem évi 20000 korona állami segélybe, de legkevesebb 80—100 ezer koronájába fog kerülni.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Ezekből méltóztatik látni, hogy mekkora az a mi csalódásunk!

Csalódásunk következményeként előállott az, hogy a reform. egyháztól a volt főgimn. épületét, a hol 100, később talán még több gyermek elfogadására lettünk volna képesek, — meg nem vehettük!

Csalódásunk következménye, hogy a mai elhelyezésünkből ki kell mennünk, mert időközben az állam a városi volt elemi leányiskola épületét a vármegyei muzeumnak megvette s ekként azon helyiségekre, a hol otthonunk van elhelyezve, szüksége lévén — a lakást felmondta.

Ott állunk igen tisztelt közgyűlés, hogy hajlék nélkül maradtunk, mert reménységeinkben csalódtunk.

Gondoskodnunk kell tehát első sorban új elhelyezésről, ha továbbra is a nyomorék gyermekek segélésében akarjuk jótékonyságunkat gyakorolni, vagy pedig ezen eszmével fel kell hagynunk s a nyomorék gyermekeket

ápolás és gondozás végett az államnak vissza kell küldenünk s más téren kell a gyermekvédelmet gyakorolnunk.

A harmadik mód pedig az volna, hogy míg az idő fürgeteges a mi ügyünkre, huzódjunk össze eszméink és törekvéseink takarója alatt s várjuk be a míg a zuzmarás idő fölöttünk elhalad. Reméljük, hogy jóindulatu törekvésünkre mégis el fog jönni valamikor a napsugaras kikelet.

Ha az igen tisztelt közgyűlés akként határozna, hogy továbbra is a nyomorék gyermekek ápolására ohajtja fordítani nemes tevékenységét, akkor új otthonát helyiség után kell néznünk. Igazgatóságunk ez irányban az előnyomozást megtette s ennek következményeként igazgatóságunknak új helyiségekként felajánlottak a legutolsó időben 1-ör a Benyó Béla ur földszintes két háza és udvara a Ferenczy-utczában 27000 koronáért.

Ezen két házban van jelenleg 11 szoba, konyhák, kamarák és mellékhelyiségek.

El lehetne helyezni bennök átalakítással 40 ágyat. Van tágas udvara s egy kis kertje. Az épületnél sok tatarozási költségre van kilátás.

Felajánlottatott továbbá: A Hunyady- és Telep-utca sarkán levő özv. Lakatos István félemeletes háza, udvara, udvari épületei és kertje 58000 koronáért.

Ezen két házban van 9 szoba és 6 souterain-szoba, konyhák, kamarák és mellékhelyiségek. El lehetne bennök helyezni 37 ágyat. A souterainbe esetleg később, ha lehetne még valamikor kivinni, hogy a gyermekek ipart tanuljanak, ezen helyiségek műhelyeknek lennének felhasználhatók.

Az épület jó karban van, az udvar s kertben esetleg még a jövő építkezésre is hely elégséges.

3-ör. Felajánlatik a volt Bronts István-féle telek a Losonczy-utczában udvar, kert és két házzal 33 ezer koronáért.

Ezen telek két házban van 9 szoba, konyhák és mellékhelyiségek.

El lehetne benne helyezni 23 ágyat. Építkezésre van helye. Az épület jó karban van.

Felajánlatik 4-er a Rákóczy-utczában fekvő volt Szerényi János-féle telek emeletes házzal 24000 koronáért. Ezen házban van 8 szoba, konyhák és mellékhelyiségek, udvar, kert.

Elhelyezhető volna benne 16 ágy. Az épület elég jó. Építkezésre az udvarban bőven van hely.

Átadná 5-ör Rimaszombat városa a volt fehérkereszt egyesület helyiséget udvarral a temető mellett 16000 koronáért.

Ezen épületet a mélyen tisztelt közgyűlés tagjai ismerik. — Van benne 4 szoba, egy nagy előszoba, konyha és mellékhelyiségek. Elfér benne 30 ágy. Az épület elég jó karban van. Építkezésre van helye még az udvarban.

Ajánlatik végre a Losonczy-utczában levő özv. Urbán Ferenczné telke házzal és udvar, kerttel 14000 koronáért.

Van benne 7 szoba, konyhák és mellékhelyiségek. Elférne benne 18 ágy. Az épület elég jó karban van. Új építkezésre van hely.

Bőven van módja a mélyen tisztelt közgyűlésnek választani a felajánlott telkes házak közül, a melyeket igazgatóságunk mind megfelelőeknek talál. Itt-ott persze a saját viszonyainkhoz át kellene építtetnünk. — Ha a közgyűlés a nyomorék gyermekek tartását, ápolását határozná el továbbra is, akkor a meglévő tőkevagyonunkat mindenesetre házvételre kell fordítanunk, mert annak tovább nem tehetjük ki magunkat, hogy évről-évre ide-oda költözködjünk.

Igaz, hogy 41611 kor. 62 fillér alaptőkénnek befektetésével 1870 korona kamatot vesztünk el évenként, illetve a 900 kor. házbér levonásával csak 970 koronát, de reményünk van arra, hogy tetemesebb államsegélyvel ezen veszteségünk pótolva lenne.

Az volna tehát a m. t. közgyűlés mai napi teendőinek egyike, hogy a választmánynak megadni a felhatalmazást az itt ajánlatba hozott házas telkek valamelyikének a megvételére, — felhatalmazván egyszersmint a választmányt arra is, hogy az alaptőkét belátása szerint ház vételére fordíthassa.

Ha pedig a m. t. közgyűlés nem ohajt tovább a nyomorék gyermekek tartásával, ápolásával foglalkozni, úgy méltóztassék kimondani, hogy a Nyomorék gyermek Otthont feloszlattja, a gyermekeket további gondozás végett az államnak vissza bocsájtja és tevékenységét más irányba akarja érvényesíteni.

Ez esetben házvételre nincs szükség. Mert egyesületünk a gyermekvédelem más ágának a támogatásához fog munkájával és anyagi erejével járulni.

Az egyesület igazgatósága, elnöksége ezen nagy kérdésekben irányítani nem akarta. Ezt a m. t. közgyűlés elhatározásának kívánta feltartani. Még pedig azért kívánta az elhatározást feltartani, mert a gyermekvédelem országos intézőinek jóindulatát és segítségét nem volt képes kieszközölni, és azt magának biztosítani. A nagy cél, melyet maga elé tűzött, a maga anyagi erejéből megvalósítani pedig nem látja biztosítva. Ha költségelőirányzatából kimarad az időről-időre kegyelemből adott 3000 korona évi államsegély. Nincs mit enni adnunk nyomorék gyermekeinknek.

Hasztalan gazdálkodnánk úgy, hogy igazán minimális pénzáldozattal tartssuk életben 50 olyan nyomorék gyermeket, a kivel mások nem akarnak foglalkozni, éppen nyomorékságuk miatt, azért mert nincs reménységük, hogy ezen szerencsétlenekből valamikor a nevelőszülőknek gyámolítójuk válhatnak.

Nehéz tehát a feladat megoldása és a fehérkereszt egyesület összes tagjainak elhatározására van szükség, hogy egyesületünk továbbra is azon irányban működjék-e a melyben eddigi haladása — el kell ismerünk — minden nagy, nehéz és kellemetlen körülmények dacára is a mai napig is páratlanul áll ebben a hazában. Mert ötven nyomorék gyermeket tart el 13782 koronán, a mikor egy gyermek napi tartásdíja 1 kor. 30 fillérbe esik s egy gyermek egész évre 474 kor. 50 fillér költségébe kerül.

Tessék intézeti ellátást felmutatni Magyarországon, kivéve a rabokat, van-e egy másik internátus, a mely ily olcsón, jutányosan tart el egy emberi lelket s óv meg a nyomorúságtól!

Valjon a Budapesten létező nyomorék gyermekek intézetébe elhelyezett 12—20 gyermeknek eltartása, mennyi összeget emészti föl?

A gyermekvédelem országos intézetének körében beállott személyi változásokban azon reményünk, hogy más meggyőződéssel s jobb belátással fogunk találkozni, a melynek módjain lehet még talán az intézmény fejlesztésére gondolnunk. Ezért még az utolsó kísérletet meg kellene tennünk a nyomorék gyermekek otthonának ideiglenes feltartásával.

Egyesületünk elnöksége s a vármegyénk főispánjai, előbb: Fáy Gyula, később Bornemisza László ur ő méltóságai volóban minden követ megmozgattak, hogy egyesületünk intézményének áldásos törekvéséről az országos kormányunkat helyesen tájékoztassák. A kir. belügyminiszter ur Ó nagyméltósága személyesen érdeklődött ügyeinkről s nagyon elismerőleg nyilatkozott törekvéseinkről, de az ország pénzügyi viszonyainak mostohasága nem engedte meg, hogy ezen gyermekvédelmi kisegítő hasznos intézmény, nyomorék gyermek otthonunk, ez idő szerint a kellő segélyezésben részesülhetett. Habár az állam által már ez évre is 3000 korona segélyben részesültünk és a gyermekvédő Liga is 2000 kor. segítséget juttatott pénztárunknak.

(Vége követk.)

Gyermekvédelem.*

A „Gömör-Kishont” mult heti számában fenti cím alatt vezércikk jelent meg, melyben a menhelyünket érő bírálatról eltekintve, a gyermekvédelmet ferde világításban feltüntető és a valósággal nem egyező adatok foglaltatnak.

Csodálom, hogy a „Gömör-Kishont”, megyénk legrégebb és legtekintélyesebb társadalmi lapja — melynek módjában volt a gyermekvédelmet és annak fejlődését születése óta figyelemmel kísérni — annyira nem ismeri or-

* E cikknek helyt adtunk, arra helyszüke miatt jövő számunkban reflektálunk.

szágunk ezen leghumánusabb kulturális és modern intézményét. Hiszen éppen megyénk az, ahol a gyermekvédelem „Fehérkereszt-egylet” név alatt az egyesület létesülése óta működik és a gyermekvédelem államosítása óta egy a fehérkereszt, mint a nőegylet gyermekvédelmi leg oly áldásosan működik.

Kötelességem a hibás adatokra felvilágosító és kiigazító tényeket abban a sorrendben megadni, a milyenekben azok a cikkben megjelentek.

Megengedem, hogy a külföldön egyes egyesületek már régebben foglalkoztak a gyermekvédelemmel, mint hazánkban, de ennek államosítása tekintetében számos országot megelőztünk; azon elvnek kimondásával „minden elhagyott gyermeknek joga van az állami gondozásra” — első helyet vívtuk ki magunknak; a gyermekek és szülők közti viszony fentartásra, a felettük gyakorolt ellenőrzés és felügyelet és végre a csecsemők halandósága ellen irányuló intézkedéseinkkel tulszárnyaltuk az egész kontingent, oly annyira, hogy néha egész külföldi bizottságok zárandokolnak hozzánk gyermekvédelmi intézményeink tanulmányozására. Ezek nemcsak udvariasságból, de komolyan is dicsérik gyermekvédelmünket. Például felhozom, hogy 3 évvel ezelőtt az orosz cárné megbízásából a gyermekvédelem tanulmányozására kiküldött kormánybiztos menhelyünket és telepeinket alaposan megvizsgálván, a gyermekvédelmet a többi államokétól oly annyira előnyösen eltérőnek, annyira kifejtettnak és ideálisnak találta, hogy egy fél évvel később az egyik herceg kíséretében újból megjelent hazánkban a praktikus gyermekvédelem megismerése céljából.

Két éve annak, hogy Keller, híres német tanár, végig járta intézeteinket és ép most jelent meg az itt szerzett tapasztalatainak eredményeképpen „Kinderschutz und Seuglingsfürsorge” című munkája. Gyermekvédelmi apostolainkat pedig külföldre hívják, hogy ott intézményeinket ismertessék. Nyilvánvaló tévedés tehát az, hogy a mi gyermekvédelmünk a külföldieknek csak utánzása, azok mintájára készül és fejlesztetik. Ellenkezőleg, azok veszik a mienket példának.

Nem hagyhatom szó nélkül, bár ez nem tartozik én reám, a cikknek a házasságot illető kifogásait, mert hisz ép az a baj nálunk, hogy a kik házasságot kötnek, nagyon is óvatosak és vigyáznak arra, hogy sok gyermek ne legyen. Hol divik még Franciaország után oly nagy mértékben az egyke-rendszer, mint nálunk? Viszont törődnek-e a házasságot nem kötő férfaink azzal, vajjon lesz-e következménye? és ha van, avval sem törődnek. Ez nagy baj.

„7—15 évig az állam tartja és gondozza az illetőségi község terhére a gyermekeket, 15 éves korában pedig szélnek eresztik, éppen a legveszedelmesebb kamasz-korban, a leányokat pedig akkor, midőn a nemi életre ingerlő ösztön és érzelmek ébrednek benne. A fiu gyermekekből lesz egy munkakerülő, korhely, mesterségnélküli csavargó, a leányok pedig a bűn lejtőjére kerülnek és tudja mindenki mi lesz a sorsuk”.

E sorok olvasásakor nem titkolhatom el méltó csodálkozásomat és sajnálatomat a tájékozatlanság felett, mert nem tekintve azt, hogy az állam a községekre rótt ebbeli terhet, már tavaly enyhítette, amennyiben a gyermekek után csak 12 éves korig kötelesek a tartásdíjat megteríteni, nem tudom honnan vette cikkíró az idézett sorok többi részét, hiszen az ma már köztudomású, miszerint 12 éves korukban a gyermekek akként lesznek elhelyezve, hogy jövőjükön gondoskodva legyen. A társadalomnak meg van a joga, a menhelyek működésébe betekinteni. Meggyőződhetik tehát mindenki, hogy *valamennyi 12 éven felüli gyermek jövőjéről gondoskodva van*. Nincs az országban oly államilag gondozott 12 éven felüli — ha csak nem nyomorék vagy hülye — gyermek, ki rendes, tisztességes iparosnál, kereskedőnél vagy gazdásznál ne volna tanoncznak elhelyezve és beszerződve.

Tessék példaképen a tamásfalvi eselédotthonnak a belügyminiszteriummal kötött szerződésébe bepillantani, ahol a nőegylet kötelezi magát a leányok felett 18 éves korukig felügyeletet gyakorolni és ilyen szerződések vannak a többi leány intézetekben is. Ma már ugy a fiuk

mint a leányok részére külön-külön gyárak, telepek és internátusok állanak rendelkezésünkre, ahol ipari kiképezetést céljából a leggondosabb felügyelet mellett elhelyezhetők a gyermekek. Végig kell csak nézni a rimaszombati utcákon járkáló sűrű ruhás gyermekek között, 260 gyermek van e telepen, azok közül 60 inas, ha olyannyira munkakerülő, korhely, csavargók volnának, miért vannak a mesterek megelégedve, miért özönlnek ezek mindenhol százával menhelyünkhöz egy-egy inasért. Hogy vannak közöttük élénkebb gyermekek, kiket meg kell fenytetni, az a legjobb családból kikerülő tanoncznál is előfordul és a mi a köztük levő kevés számú rossz gyermekeket illeti, ez nem az állami gondozás rovására írható, ezek azon ferdén vagy egyáltalán nem nevelt gyermekekből kerülnek ki, kiket — a cikk szavaival élve — szívtelen, korhely szülei nyolcz tíz éves korukban az utcára löknek. Ezek csavargással töltik az időt, ily zsenge korban züllésnek indultak és éppen ezen oknál fogva kerültek a menhelybe daczára annak, hogy szülei is el tudnák őket tartani. Ezen gyermekek számára azonban szintén történtek az utóbbi években intézkedések, ugy a bei- mint az igazságügy-miniszterium részéről. Ott van a most nálunk is megalakult és az egész országban hatalmas egyesületté fejlődő, társadalmi akció a „patronázs”, melynek fő célja a gyermekek elzülésének megelőzése és a már elzülött gyermekek feletti felügyelet gyakorlása.

Roszul ismeri cikkíró a községi előjárások hirdetett humanizmusát. Ezek ugyanis a gyermekeket nem oly gyorsan utalják be a menhelybe, mint gondolni méltóztatik, sőt még annyira sem, mint az kötelességük volna. Erre vonatkozólag felemlitem a csak nem régen lefolyt esküdtszéki tárgyalást, melynél a gyermekét megfojtó anyát felmentik. Miért késett a megfojtás napjáig az előjáróság részéről a menhelybe történendő beutalás? miért kellett a megfojtásnak megtörténnie? Pedig bebizonyított, hogy az anya elég gyakran járt az előjáróság nyakára. Jól néznének ki azon szegény gyermekek, kiknek neveltetését a községi törvény 145. §-a szerint a községre biznánk. Erre vonatkozólag a tapasztalatok arra kényszerítenek bennünket, hogy akárhányszor kénytelenek vagyunk a gyermek kiadását az őket visszakerő szülőknek megtagadni, csak azért, mert azt látjuk, hogy a községi jegyző vagy az előjáróságnak más tagja rákényszeríti azt a nyomorult, földhöz ragadt szegény anyát, ki magát sem tudja eltartani, hogy gyermekét vissza vegye. Tessék csak elgondolni, mi lenne az ilyképen kiadott gyermekből. Ha rámutatok csak azon jegyző hajszájára, ki állandóan követeli egy a községében 8 izben gyújtogató és a törvényszék által beutalt 10 éves leánynak kiadását, ha e leányka visszakerülne eddigi környezetébe, nem-e esne vissza régi bűnébe?

Téves a cikkíró azon kijelentése, hogy a gyermekmenhelyek szervezete és igazgatása „Nebánt virág marad előttünk”. A gyermekvédelmi szabályzat nemcsak jogává, de majdnem kötelességévé teszi a társadalomnak, hogy a menhely működését, különösen a gyermekek elhelyezését, gondozását, táplálását állandóan figyelemmel kísérje és a felmerülő panaszokat orvoslás céljából hozza a menhely tudomására. Hiszen csakis ezen okból helyeztetnek ki a gyermekek a szervezett telepekre, vagyis oly helyekre, ahol megbízott teleporvosunk, utóbbi idő óta telepfelügyelőnk működik. Megköveteli a szabályzat a község társadalmától, hogy körében egy, a gyermekek feletti felügyelőt ugynevezett telepbizottság alakuljon. Hogy ezen bizottságok némely helyen nem működnek, ez csak a társadalom nemtörődőségre vall.

Ennyit a gyermekvédelemre magára vonatkozó adatok kiigazítására és most áttérek a menhelyünkre vonatkozó rováskokra.

Fel kell tételeznem, hogy a cikkíró, mielőtt ezen megsemmisítő szavakkal: „A gyermekek az erkölcstelenségtől bemocsokolt és a pálinkától gőzölgő odukban züllött, veszekedő, verekedő családoknál vannak elhelyezve, mint nevelészülöknél. Nohát megbotránkozás nélkül lehetetlen szemet hunyni ez állapotok felett s ha így nevelik az állam és a községek pénzén a gyermekeket, akkor a humánus intézményt határozottan el kell itélnünk”. Oly határozottan elité-

tőleg és vele együtt az egész rendszert megtámadólag a nagy nyilvánosság elé lépett, személyesen győződött meg a gyermekek meglátogatása alkalmával ezen állítás és lesújtó ítélet jogosultságáról. Nem kételkedem és igazságnak veszem, de akkor kérek neveket, kik azok a nevelőszülők és hol vannak azon erkölcstelenségtől bemocsokolt stb. oduk. Szívesen vesszük, ha a visszaéléseket nekünk bejelentik, mert azon hamar és könnyen lehet segíteni, hisz egyéb törekvésünk sincs, mint a gyermek sorsán javítani és meggyőződhetett bárki, aki ilyen panaszt bejelentett, hogy az értesítést köszönettel vettük és haladéktalanul intézkedtünk. Vagy talán valamennyi nevelőszülő ilyen? Nem hiszem, hogy valamennyien vakok vagyunk, hogy az előjáróság, a teleporvos, a telepfelügyelő, akik, mielőtt a gyermek kihelyeztetik, a jelentkező nevelőszülőnek erkölesi életéről és a nevelőszülőre vonatkozó egyéb felvilágosító hivatalos bizonyítványt állítana ki, hogy a központi ellenőrzés alkalmával, tehát midőn annyi személy foglalkozik egy-egy nevelőszülővel, egyiknek sem tűnne fel sem az erkölcstelenség életmód, sem a pálinka szag. Mondhatom, hogy nálunk ugy az előjáróság, mint a teleporvos lelkiismeretesen járnak el.

Cikkíró a sereget említi. Megnyugtatósul kijelenthetem és arról meggyőződést is szerezhet magának, hogy itt működésem csaknem első teendői közé tartozott azon ténykedésem, hogy a seregben elhelyezve volt gyermekeket felül vizsgáltam és jóváhagytam a teleporvos azon régebbi intézkedését, hogy ezentul a seregben csakis cigány gyermeket szabad elhelyezni. — A jelenleg még ott elhelyezettek kénytelen voltam nevelőszülőknél meghagyni, mert ezek 1—2 kivételével cigány gyermekek, kiket máshová elhelyezni bajos és őket nevelőszülők már évek hosszú sora óta tartják. Egyébként nem szabad a seregről sem oly kicsinylőleg nyilatkozni, mert a tapasztalás azt igazolja, hogy a cigányok elég jól élnek, jól táplálják és szeretik a gyermekeket. Vannak olyan helyek is, hol a gyermekhez való ragaszkodás jóval nagyobb, mint bármely más nevelőszülőnél.

Ezekben kívántam felvilágosítással és tájékoztatással szolgálni s kérve soraim szíves közlését, vagyok:

Tisztelettel

Rimaszombat, 1911. május hó 17.

Dr. Heinrich,
igazgató főorvos.

Széljegyzetek.

Elspanyoltalazva ha szoktunk valamit végezni, ebből nem az következik, hogy döntsük el a spanyolfalat, hanem az, hogy vannak dolgok, melyek nem a nyilvánosságra valók. Ha tulságosan kotorászunk a spanyolfalak kulisszatitkai közt, akkor könnyen megégetjük nemcsak a kezünket, hanem lelkünket, erkölesi fölfogásunkat is.

Különös vétót kell emelni az érzékiség titkainak szellőztetése ellen. Még pedig azért, mert vannak olyan részletei, melyek a nyilvánosság előtt semmiféle böleselkedés vagy művészet címén nem szerepelhetnek a nélkül, hogy ne lázitanák az erkölesi fölfogást.

Manap általános a panasz az emberiség erkölesi fölfogásának zülléséről. Ezzel kapcsolatosan olyan körtünetek mutatkoznak a társadalom terén, melyek a szemlélődő elméket valóssággal megdöbbentik. Mi ennek az oka?

Az, hogy ma minden az érzékiségben utazik. Örökös ábrándozással, rajongó mámoros szerelmi csevegésekkel van tele az irodalom, művészet; sőt még a tudomány is ezt legyezgeti. Az emberek szinte bódultak a túlfeszített ideges, hiszterikus kéjelgő álmodozásoktól. Alig jelenik meg egy új könyv, képzőművészeti alkotás, mely motívumait nem az érzékiségből meritené s úton-útfélen kínálják még a nemi élet bacillusait is szépen kicsiszolt regénybe vagy mesterien kombinált képekbe burkolva.

Ennek folyománya azután az, hogy az emberiség elveszti a vért és az erőt. „Azt a vért, melyet az érzékiség apostolai csapoltak le belőle s azt az erőt, melyet miután kieresztettek a bűn fertőjébe: athlétikai klubokkal, turisztasággal, sporttal akarnak megfejteni”. (Pro-

hászka). Innen van az, hogy az emberiség vére megalszik, enyves csigák támadnak s temérdek „elpuhult nyávgó, satnya nemzedéket, elkákosodott testeket” látunk.

Az érzékiséget tehát ilyen beállítással is kell szemlélni. Csoda-e azután, ha ily szemlélettel sokan féltik az emberiséget? Csoda-e, ha nemzetközi megállapodás történik már hivatalosan, kormányok részéről az érzékiség túlzásai ellen? Csoda-e, ha *Prohászka* odakiáltja a világnak: „Hát hagyjuk már el egyszer azokat az alakokat, melyeket Páris sarából gyurt Zola; hát nincs más mintásabb, igazabb alakja s oldala a létnek, mint a rothadás s a bűn? Csoda-e, ha akadt egy államügyész, aki azon gondolkodott, hogy elkoboztatja a *Szanint*?

Kérem, elhisszük, sőt tudjuk, hogy Zola mesterien rajzolt, hogy a Szanin bámulatos realitással tudja alakjait élénk állítani. Azt sem tagadjuk, hogy vannak emberek, akik értelmi vagy erkölcsi fölényrel siklanak át azokon az örvényeken, miket ez írók kavarnak. De valójában mégis igaz, hogy nagyon sokan belebuknak az örvényekbe, miután az állatot, az ösztönt ingerlik az emberben.

Tehát nem kell félreérteni azt, hogy némely író mit ér el műveivel és hogy mit lehet azokból többé-kevésbé kiművelt fölfogással kihámozni. A legerkölcstelenebb művet is elolvashatja a teljesen megállapodott ember; sőt hasznát is merithet belőle, de ebből nem következik, hogy az ilyen mű mindenkinél való.

Körülbelül ilyen álláspontra kell helyezkedni Zolával és a Szaninnal szemben! Zola megírta pl. az anyaság apoteozisát. S lám, a francia nép nem e miatt állított neki szobrot. Mert ha ez a rohamosan sülyedő nép ezt dicsőitné Zolában, érthetetlen, hogy miért mutat rémarchizot a statisztika. Szinte ijedt arccal takargatja számaikat. Az 1906-ik évi számadatokat még 1910-ben sem merték közölni. Annyi azonban kiderült, hogy 1907-ben 17000-rel több ember halt meg, mint született.

Érthetetlen azután az is, hogy „Páris és Franciaország nagyobb városai körül egész falvak keletkeztek, melyekben nevelőnők laknak s a hol egy föld alatt több család gyermekei laknak. Az ilyen anyákat rendszeren arra használják, hogy a gyermek meghaljon”. (Seeburg: A nevelőnő.) Milyen anyaság ez?

Érthetetlen végre, hogy olvasóinak bizalmára, degenerált fölfogására támaszkodva egy francia lap így ír: „a mi nemzetgazdaságaink kétségbeesnek és hiábavaló módokat ajánlanak, hogy az ugynevezett csapást megakadályozzák. Fáradtságuk hiába való a természeti törvénnyel szemben s ez azt mondja, hogy valamilyen népnek annál kevesebb gyermeke van, minél magasabban áll a műveltség fokán.” (Madarász István dr.)

Ilyen széleskörű szempontokra, támaszkodva nem érdektelen, ha a Szanint is vizsgálat alá helyezik. Elvállik, hogy mennyit fog *használni*. Sok szószaporítás helyett azonban mégis ideiktatjuk *Ambrus* Zoltán szavait: (kit valamikor a *Nyugat* hasábjain is láttunk, újabban a *Magyar Figyelőben*) „A Szamin, fájdalom, egy hatalmas tehetségű, de immorális (erkölcstelen) íróművész szava a millió könnyen megteveszthetőhöz” . . .

Mindezek alapján fönt kell tehát tartani sokaknak amaz álláspontját, hogy ne legyen az érzékiség az irodalom és művészet egyedüli tárgya. Ne udvaroljon az irodalom és művészet csak az érzékiségnek, ne nyúljon csak az érzékiség darázstészkebe és végül nem szükséges folyton csak a szív kohójában kalapálni, mert hiszen tüzet fog a szív eléggé magától is.

„A szerelem szükséges a világon — írja *Manzoni* —, de van s lesz is belőle mindig elég. Valóságilag nem használunk vele, ha művelésében fáradozunk, mert ezzel nem érünk el egyebet, mint hogy fölélesztjük s lánggra lobbantjuk ott is, ahol arra nincs szükség. Vannak még más érzelmek, melyekre az erkölcsiségnek szüksége van s melyekre ugyancsak jó volna, ha az írók ráhangolhatnák a lelkeket; ilyenek a könyörület, a bocsánatadás, a gyöngédség, a telebaráti szeretet, az önfeláldozás, a küzdés, a bátorság. Ez érzelmekből soha sincs elég s dicsőség az íróknak, kik az emberiséget ezekben valamire segítik! De abból, a mit *szerelemnek* nevezünk, szerény számításal legalább is ezerszerre több van, mint a mennyire szüksége volna tiszteletre-

méltó fajunknak az önfentartásra. Azt vélem tehát, hogy oktan munka ezt az érzelmet irodalmi művekkel folyton élesíteni s erről annyira megvagyok győződve, hogy ünnepélyesen kijelentem, hogy ha akár csodalátomásban s elragadtatásban a szerelemnek legékesszólóbb megnyilatkozásai is jutnának eszembe s szebben tudnék írni, mint a hogy eddig ember irt, nem fognék tollat a kezembe; annyira biztos vagyok róla, hogy megbánnám!”

Ritka, meglepő szavak ezek. Talán ridegek is. A modern fülnek ugyancsak szokatlanul hangzanak. De azért nagy elme nemessége sugárzik belőlük és sok igaz van bennük! . . .

Befejezésül álljon még Mauzoninak előbbi felfogásához hasonló, de költői alakban nyilvánuló nézet, mint azt Roxán asszony urának, Christiánnak lábainál mondja:

„Azért jövök most, hogy pirulni láss!
Azért jövök, hogy nekem megbocsáss!
Bocsásd meg azt a sértő, balga tettem,
Hogy csak az arcod szépségét szerettem.
S hogy később mint a kis madár,
Mely szökdecsel, míg végkép tovaszáll,
Szépséged és lelked közt ingadoztam
Szeretve benned mind a kettőt. S mostan?
Férjem! . . . Uram! . . . Győztél magad felett!
Nem szeretek mást, csak a lelkedet.
Örülj, mert azt szeretni csak
Ami mulandó, szétomló alak
Nemes szíveknek kínosan kevés,
Külsőd a lélek kellemébevész.
Az csak csinos volt, ez isteni szép! . . .
Szépségedet, melylyel voltakép
Mehódítottad halhatatlan részem,
Most tisztán látom . . . mert eltűnt egészen.”
(Cyrano de Bergerac. IV. felv.)

Hát ugye, e szavakban is van költészet, szépség; sőt szerelem is és nemesség? Ki mondaná, hogy nem nyulnak az ember belsejébe s nem mozgatnak meg valami *természetes*, *szükséges* és örök emberi belátást?

Valóban, örülni kell annak a fölfogásnak, mely azt kívánja, hogy ne legyezzessük folyton a nyilt, az erős, a lelkeket megtévesztő érzékiséget!
Nem?

A gazdasági egyesület igazg. választmányának ülése.

A Gömörkishontvármegyei Gazdasági egyesület folyó évi május hó 5-én, Tornalján a tagok nagy érdeklődése mellett igazgató választmányi ülést tartott Szentiványi Árpád elnöklété alatt.

Fodor Jenő titkár terjedelmes jelentésben számolt be az egyesület legutóbbi működéséről.

Az egyesület Feleden és Kövecsesen sikerült tenyészbika vásárokat rendezett, a hol a megfelelő tenyészállat ugyszólván mind gazdát cserélt.

Kiosztott az egyesület a legutóbbi hetekben mintegy 151 darab tenyésztehenet és üszőt, megyebeli gazdák között.

Ezek közül 96 darab gróf Hunyadi László úrményi tisztavérű berni tenyésztehenéből lett beszerezve 800 korona átlag-áron, 55 darab pedig Tolnamegyéből vásároltatott össze 780 korona átlag áron.

A tehenek árát az átvevő birtokosok 5 év alatt fizetik vissza az egyesületnek 3.5% kamattal s egy évre az állam költségén be vannak biztosítva s a szállítási költségeket is a földmívelési miniszter vállalta el tárczája terhére.

Kiosztott az egyesület továbbá tejszövetkezeti tagok között 150 darab yorksirei tenyésztehenet 1 korona élősúly kilogrammonkénti kedvezményes áron.

Allami támogatás mellett 1200 kiscgazdának adott kedvezményes áron lóhere magot.

Kiosztott az egyesület kiscgazdák között 12854 darab gyümölcsoltványt 20 filléres kedvezményes áron darabonként.

Titkár előterjesztésére többek hozzászólása után elhatározta a választmány, hogy a mennyiben anyagi támogatásban fogja részesíteni a földmívelésügyi miniszter az egyesületet, üszölegelőnek megvásárolja Putnoky Mórné tulajdonát képező kerepeczi pusztai 100 hold rét területet, a melyre a tulajdonos az egyesületnek június hó 15-ig elővételi jogot biztosított.

A gőzkeszövetkezet és Sajókirályiban felál-

litandó kender és len kikészítő telep szervezését elhatározta a választmány.

A folyó évben négy helyen fog az egyesület szarvasmarha díjazásokat rendezni s elhatározott, hogy az egyik díjazás május hó 28-ikán Feleden fog megtartatni.

Fodor Jenő titkár részletes adatokkal számolt be az elmúlt három évben eszközölt tehenkiosztás eredményéről. — Az egyesület 260 darab fajtehenet helyezett el kiscgazdáknál s ezek ivadékaik közül ma már 226 darab üsző és 88 darab tenyészbika használtatik tenyésztésre.

A tehenekkel általában meg voltak a gazdák elégedve, a kiosztott 260 darab tehen közül alig 20 darab akadt, a mely nem felelt meg a hozzája fűzött várakozásoknak.

A választmány örvendetes tudomásul vette titkár jelentését.

A választmány ezután a vármegye alispánja által véleményezés végett áttett ügydarabok felett határozott és hozzájárult a Magyar Gazdaszövetségnek a katonák gazdasági és szövetkezeti kiképzése tárgyában a m. kir. honvédelmi miniszterhez intézett felterjesztéséhez.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat rendezett tanácsú város képviselőtestülete folyó hó 23-ikán délután fél 3 órakor rendes közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő:

1. Távbeszélő vonalak javítási költségeihez hozzájárulás iránt alispáni határozat.

2. A rimaszombat—poltári h. é. vasut részére vonalvezetésre a területek törzsrészvények ellenébeni átengedése.

3. Gernyői birtoknak a rimaszombati birtokossági tanács részére eladása feletti névszerinti szavazás.

4. Ref. egyháznak a város elleni telekkönyvi kiigazítása tárgyában névszerinti szavazás.

5. Vizvezetési ügyben a forrás megszerzése feltételeinek megállapítása.

6. Tanácsai javaslat — a közigazgatási tanácsosi állás betöltése tárgyában.

7. Tanácsai előterjesztés s mérnöki jelentés — a tisztviselőtelep kocsis útjának burkolására vonatkozólag.

8. Községi közmunka mérvének 1912-re leendő megállapítása.

9. Piaczi helypénzszedési szabályz. módosítása.

10. Esküdtek összeiró bizotts. megválasztása.

11. Gyámpénztári 1910. évi számadás.

12. Gizella kisdudóvó intézet 1910. évi számadása.

13. Iskolai egyesített alapvagyon 1910. évi számadása.

14. Városi nyugdíj intézet 1910. évi számadása.

15. Városi adóhivatal I-ső negyedi vizsgálatáról jegyzőkönyv bemutatása.

16. Városi gyámpénztár I-ső negyedi vizsgálatáról jegyzőkönyv bemutatása.

17. Városi házipénztár I-ső negyedi vizsgálatáról jegyzőkönyv bemutatása.

18. Török János kéményépítési ügye.

19. Dr. Schweizer Miksa budapesti ügyvéd kérvénye, a vásárlási jog bérletéből kitolyólag mintegy 9000 korona beszédett pótdó visszatérítése iránt.

20. Városi tanács javaslata, Tóth Béla városi mérnök teljesített külön munkálatai díjazása iránti kérvénye.

21. Rábely Béla szabadság iránti kérelme.

22. Kuzmin János illetősége megtagadása iránti tanácsai javaslat.

23. Bátky Béláné illetősége megtagadása iránti tanácsai javaslat.

24. Demján Borbála s leánya illetősége megtagadása.

25. Miklóská János s leánya illetősége megtagadása.

26. Kk. Saláta Ilona s leánya illetősége megtagadása.

27. Özv. Dusza Jánosné segély iránti ügyben tanácsai javaslat.

28. Özv. Serki Jánosné kérvénye a szegények intézetébe felvétele tárgyában.

29. Özv. Töröki Jánosné kérvénye segélyeztetése iránt.

30. Özv. Nagy Gáborné kérvénye segélyeztetése iránt.

31. Viczián János kérvénye a szegények intézetébe felvétele iránt.

Kérelem.

Rimaszombat város tisztelt közönségéhez a folyó évi június 2-ikán városunkban megtartandó vármegyei általános tanító-egyesületi közgyűlés előkészítő bizottságának nevében azzal a kérelemmel fordulunk, sziveskedjenek az e gyűlést megelőző napon, vagyis június 1-én d. u. ide érkező tanítók és tanítónők részére egy éjszákára szállást nyújtani. E kérelmünket teljesíteni szándékozó háziurakat felkérjük, hogy az elszállásolandók számát, lakásuknak (uteza házzszám) megjelölésével az alulírottak bármelyikével május 25-ikéig a legalkalmasabb módon közölni sziveskedjenek.

Rimaszombat, 1911. május 19.

Türkölly József,
igazgató.

Matolcsy Pál,
igazgató.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hir. *Dubravszky* Róbert, földmívelésügyi min. tanácsos, *Hensch* Árpád gazd. akad. igazgató és *Bodrogközy* Zoltán, a miniszteriumba beosztott gazd. szaktanárral e napokban városunkban időzött s régi iskolatársának *Széman* Endre prépost-plébánosnak vendége volt. Ez alkalommal tárgyalt a kurinzi földmívelési iskola igazgatójával *Fekete* Pállal a Méhes puszta tervezett gulya-telep tárgyában s egyúttal az iskola ügymenetét és gazdaságát is felülvizsgálván, azt teljesen rendben találta s az iskola igazgatójának megelégedését nyilvánította.

Dr. Gyürky Pál városi főjegyző múlt héten gyógyczéből Tátaszéplakra utazott.

Juraskó Jakab műszaki főtanácsos, ki az itteni államépítészeti hivatal éléről áthelyeztetett az esztergomi államépítészeti hivatal vezetőjévé, saját kérelmére nyugdíjaztatott, s e héten állandó tartózkodásra városunkba, családja körébe érkezett.

Püspök avatás. Május hó 16-án reggel ment végbe a tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület ujonnan választott püspökének: *Geduly* Henriknek ünnepi beiktatása a kerületből és az ország minden részéből összesereglett nagyszámú kiküldöttek és érdeklődők jelenlétében a nyiregyházi ev. templomban, a mely hitközségnek az új püspök egyszersmind lelkésze. Ott volt *Szentiványi* Árpád, egyházkerületi világi elnök több notabilitással, a kishonti egyházmegye főesperese: *Cs. Gyürky* Pál, a ki, mint a jelenlevők közt legidősebb főesperes, lendületes szép beszéddel üdvözölte az új püspököt. Az új püspök *Jézus* Krisztus szeretetét hirdető beszédében, kiemelte, hogy legfőbb gondja lesz a pártoskodás hullámait elsimitani és gondoskodni arról, hogy azok többé ne ismétlődhessenek. A beszéd igen jó hatást tett a jelenlevőkre és emelkedett hangulat benyomását keltette.

Egyházmegyei hírek. A megyés püspök *Golda* Nándor ratkószabadai plébánost, ki Rozsnyón mint segéd-lelkész működött, *Szász-Coburg-Góthai* Fülöp hercegtől, mint kegyurától nyert bemutató levele alapján garamszécsi plébánossá nevezte ki. — A rozsnyói kórházi gondnok állást *Fodor* István volt kórházi gondnok foglalta el újból, míg *Erm* József Nagyrőczére ment a betegeskedő plébános kiségitésére. — *Fábray* Ferencz gesztetei adminisztrátor a plébánosi vizsgát az elmúlt csütörtökön sikeresen lette.

Miniszteri biztos. A kereskedelmi miniszterium vezetésével megbízott pénzügyminiszter a nagyrőczei kereskedelmi iskolához az idejéig vizsgára miniszteri biztosként *Bánhegyi* Aladár központi szolgálatra beosztott népiskolai igazgatót küldte ki.

Uj egyházi felügyelő. Jolsvatapolcán a leköszönt ág. ev. egyházi felügyelő: *Járossy* Endre helyébe múlt héten választották meg felügyelővé *Dr. Gaál* Gusztáv tornaljai járási tiszti orvost, ki ugy egyházi, mint társadalmi téren már eddig is sikeresen mű-

ködött. Az új felügyelőt f. hó 25-én iktatják be tisztebe.

Uj tiszti orvosok. *Dr. Gescheit* József pelsőczei körorvos és *dr. Linberger* Albert nagyrőczei városi orvos múlt héten Budapesten a tiszti orvosi vizsgát sikeresen letették.

Halálozás. *Serkén* f. hó 14-én hunyt el 73 éves korában néhai *Gömöry* János Coburg Fülöp herceg volt központi kormányzójának özvegye: szül. csoltói *Ragályi* Rozália. A tisztes matrona valamikor igen kedves, szeretett tagja volt a vármegye előkelő társas köreinek s halálát kiterjedt család gyászolja. Temetése 16-án nagy részvét mellett ment végbe *Serkén*.

Hivatal vizsgálat. *Kolbay* Sándor kir. törvényszéki elnök és *dr. Mészáros* István kir. ügyész f. hó 15-én Rozsnyóra utaztak az ottani kir. járásbíróság ügyvitelének megvizsgálása végett.

Bányász gyűlés. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület borsod-gömöri osztálya évi rendes közgyűlését tegnap, folyó hó 20-án Miskolcra, a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében tartá. Közgyűlés és a társas ebéd után a résztvevő tagok délután 3 órakor kirándulást rendeztek a diósgyőri m. kir. vas- és acélgvár megtekintésére.

Temetés. Az elhunyt nagyrőczei rendőrkapitány: *Vajda* András hült tetemeit f. hó 14-én impozáns részvét mellett helyezték örök nyugalomra Rimarrahón a családi sírboltban. A temetésen a vármegye, a rend. tan. városok stb. képviselői, megyei közéletünk notabilitásai nagyszámmal vettek részt s a ravatalra a vármegye rendőrkapitányai és Nagyrőcze város tisztikara díszes koszorút helyeztek. Rimaszombat város rendőrségének négy tagja: *Takács* János őrmester vezetésével díszben vitte a koszorút a ravatalra s a koporsó mellett kivont karddal állott őrséget. A koszorúk halmazával fedett ravatal mellett a rimaszombati egyház énekkarának gyászdala után *Simon* Mihály ref. lelkész mondott szívhez szóló gyönyörű imát és gyászbeszédet, mely a jelenvöttekre mély hatást gyakorolt. Majd kikísérte a nagyszámú gyászoló közönség az élte delén elhunyt *Vajda* András kihült tetemét a temetőbe, hol a gyásznének elhangzása közben örök nyugalomra helyezték azt.

Templomi hangverseny. Igen sikerült templomi hangversenyt rendezett a rimaszombati ref. egyház f. hó 18-án saját templomában jótékony célra: a ref. lelkészi árvaház javára. A rendezés körül nagy gonddal és mindenre kiterjedő figyelemmel fáradoztak *Samarjay* János főgondnok kedves nejevel és *Czinke* István lelkész. A szereplőkről pedig elmondhatjuk, hogy igazi ambícióval készültek az előadott darabokra és sikerült a szép számmal megjelent intelligens közönséget a vallásos művészet magasabb régióiban gyönyörködtetni. Különösen ki kell emelnünk *Dégel* Frigyes orgonaművészt, a ki az oroszánrészt végezte a művészi szereplésből és kitűnő virtuozitással, tökéletes preczióval érvényesítette az egyes darabok nűanszeit. Pedig igen nehéz darabokat választott, mint *Bach* Praeludium és Fuga E-moll. *Pachelbel*-Toccató. *Clerambault*-Alegretto. *Rheinberger*-Intermezzo. *Botazzo*-Pastorale. *Dubois*-In paradisum. *Liszt*-Változatok *Bach* egy cantateja és H-moll miséjének *Crucifixusa* felett. Ezenkívül orgonakiséretet is adott a hölgyek solo énekeihez. — Az első részben *Kolbay* Sándorné úrnő igen szépen énekelte *Dégel* orgonakiséretével *Stradella* Áriáját, majd *Szűcs* György kísérete mellett *Kádár*: *Megtört* már az élet című dalát. Az első művészi fordulataival a magasabb régiókba vonta a lelkeket, az utóbbi egyszerű dalának fűlbemászó melódiájával szélesebb körben hatott a közönség műértelmére. A második részben *dr. Kallós* Jenőné úrnő énekelte két számot *Dégel* kísérete mellett. Az egyik volt *Gounod*-Bűnbánati imája, a másik: *Vezess* óh Jehova Isten! *Doering* után *Kádár* átdolgozásában. A művészi előadónő tisztán csengő gyönyörű hangjával nagyon lebilincselte a közönség figyelmét. Ezenkívül kétszer szerepelt a *műkedvelők vegyeskara* *Matolcsy* Pál vezetésével. Előadta *Schubert*-Fohászat és *Wagner* R. Nászkarát, az utóbbit *Fekete* Mihály orgonakisérete mellett. A két dal arról győzött meg bennünket, hogy milyen szép és érdemes munkát végez az az hölgyekből és urakból álló társaság, a mely hetenként egypárszor összejön

a leányiskola helyiségében a műének gyakorlására. Az első debut fényesen sikerült s köztétést keltett. *Szűcs* György kántor énekelte még két darabot az ő kellemes baritonján *Halász* József orgonakisérete mellett; az egyik *Mozart*-*Sarastro* főpap imája, a másik *Szuhay-Fövenyessy*: *Isten hatalma*. Mikor esti 7 óra előtt *Liszt*: *Változatait* *Bach* darabjai fölött zendítette rá az orgonán a mester *Dégel* Frigyes bezáró gyanánt, a két óráig figyelemmel, szinte áhitattaljesen és visszafojtott lélegzettel hallgató közönség avval a tudattal hagyta el a templomot, hogy igazi magas színvonalon álló vallási művészetben volt része, melyért méltán megilleti az elismerés és köszönet az intézőket és a közreműködőket!

Eljegyzés. *Kolozs* István Ózdról eljegyezte *Czikman* Annát Rimaszombatban.

Kérelem az osztály társakhoz. *Dr. Ladányi* Béla budapesti V. ker. kir. járásbíró kéri azokat a volt osztálytársait, a kik a rimaszombati protestáns főgimnáziumban 1891-ben érettségiztek, közöljék vele címüket és a találkozóra vonatkozó esetleges kívánságaikat.

Társas utazás a turini kiállításra és Svajcra. *Makfalvi* Ferencz kassai felső kereskedelmi iskolai tanár a turini kiállítás alkalmából július hó folyamán társas utazást rendez. Utirány: Budapest—Fiume—Velence, Milánó—Turin—Genf—Luzern—Zürich—München—Bécs—Budapest. Az utazás 16 napig tart s II. osztban teljes ellátásban Budapestről 350 koronába kerül. A M. Á. V-ra érvényes igazolvánnyal 333 koronába. A korlátolt számú helyre június hó 5-ig lehet jelentkezni *Makfalvi* Ferenc tanárnál (Kassa), a ki szivesen küld programot s ad bővebb felvilágosítást.

Orvosszövetségi közgyűlés. A gömörmegyei orvosszövetség és orvosgyógyszerészegyesület rendes tavaszi közgyűlését Rimaszombatban 1911. május hó 31-ikén tartja. A gyűlésre szóló meghívók e napokban küldetnek szét.

Az „Otthon” társaskör megalakulása. A kaszinó, Polgári Olvasókör, Róm. kath. Olvasó-egylet mellett immár megalakult múlt vasárnap, f. hó 14-én a negyedik társas egyesület: az „Otthon társaskör” városunkban, mely demokratikus alapon, a szabad gondolkodás szellemében, politikai, telekezeti stb. válaszfalak teljesen figyelmen kívül hagyásával kívánja a társas életet elevebbé és kellemesebbé tenni. A társaskör megalakulását élénk mozgalom előzte meg s az alakuló gyűlésre nagy számmal gyűltek össze az érdeklődők a Hungaria nagytermében. A megjelenteket *Gaál* Emil üdvözölte s ajánlotta, hogy az alakuló értekezlet elnökéül *Pásztory* Gyula főgimn. tanárt válasszák meg. Az indítványt egyhangú éljenzéssel fogadták. *Pásztory* Gyula az elnöki széket elfoglalva, röviden rámutatott arra, hogy a mai társadalmi széthúzások, s a modern haladás irányzatával össze nem egyeztethető viszonyok indokolják meg azt, hogy az összetartozás érzetének fejlesztése céljából az Otthon társaskör megalakítsák. Előadól *Dr. Witt* Sándor ügyvédet, jegyzőül *dr. Benyó* Gyula ügyvédet kéri fel. *Dr. Witt* Sándor ismerteti az alapszabályokat, melyek *Kathona* Géza, *dr. Cziner* Miksa és *Dr. Csernay* Dániel felszólalása után elfogadtatott s határozatilag kimondta az elnök, hogy az „Otthon-társaskör” 20 korona évi tagsági díjjal, egyelőre a Hungaria helyiségében megalakított, s az alapszabályokat jóváhagyó záradékolás céljából a miniszteriumhoz terjesztik. A vezetőség ekként alakított meg: Intéző-bizottság: *Pásztory* Gyula, *Bekény* Béla, *Gaál* Emil, *dr. Cziner* Miksa, *dr. Witt* Sándor; jegyzők: *dr. Haas* Andor és *dr. Benyó* Gyula; háznagyok: *Pitta* Lipót és *Victorisz* Gyula; pénztárnok: *Sichert* Károly; ellenőr *Molnár* Lajos; Könyvtáros: *Marton* István; ügyész: *dr. Krausz* Gyula. A választmány husz tagból áll. Az alakuló értekezlet *dr. Csernay* Dániel indítványára elismerést és köszönet mondott az előmunkálatok végzőinek s ezzel az alakuló gyűlés véget ért.

Vizbefult czipész-tanoncz. *Tóth* József putnoki 15 éves czipész-tanoncz f. hó 12-én délben a Sajóban fürdött, miközben az ár magával ragadta s a fiu belefult a vízbe. Holttestét estefelé fogták ki Putnok alatt. A nyomozás elrendeltetett, hogy nem terhel-e valakit gondatlanság.

Gömörkishontmegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése. A Gömörkishont-vármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi május hó 28-án délelőtt 9 órakor *Feleden* a kaszinó helyiségében közgyűlést tart, melynek egyik legfontosabb tárgya lesz *üzőlegelő vásárlás*-nak a megbeszélése, esetleges elhatározása. — Az egyesület elnöksége ez uton is felkéri az egyesület t. tagjait, szíveskedjenek a közgyűlésen minél számosabban megjelenni.

Orvosi továbbképzés czéljából Budapesten és Kolozsváron június 1-én kezdődő két hetes kurzus lesz, melyen megyénkbeli tudósunkal Dr. Sigmund József közkórházi osztályorvos és dr. Weisz Géza nagyrőcei körorvos vesz részt.

Pénzüntözeti tisztviselők gyűlése. A Nógrád—Hont—Gömör pénzüntözeti tisztviselői egyesületének gömöri osztálya június hó 4-én, pünkösd vasárnapján Tornalján d. e. 11 órakor a tornaljai bank r.-t. igazgatóságának tanácstermében választmányi ülést tart.

Cabaret. A Kassai Nemzeti Színház néhány tagja f. hó 18-án a Hungária nagytermében asztalok mellett elhelyezkedett nagy közönség előtt estélyt rendezett. A műsor keretében előadott legtöbb cabaret-számot már hallottuk, sőt némelyekkel már ismételt is találkoztunk. A kis társaságban vannak jó erők is, de amit ez este nyújtottak, az nagyon kevés értékű volt. Igen élvezetesen adtak elő egy falusi képet: Mórócz Zsigmondtól „Mint a mezőnek virágai” czimvel. *Bartha István, Hevesi Mariska, Hevesi Gusztika, Szilágyi Rózsai, Tihanyi Vilma, Sziklai József és Simándi József* karnagy voltak a kis társaság tagjai. Pénteken este ismét tartottak volna előadást, melynek tiszta jövedelméből a ref. lelkészek árvaházának javára is juttattak volna, azonban közönség nem volt, s az estély elmaradt.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszáninneri ref. egyházkerület folyó hó 16-án tartotta egyházkerületi közgyűlését. A gyűlésen jelen volt *Bornemisza László* főispán főgondnok és *Czínke István* rimaszombati ref. lelkész, egyházkerületi főjegyző.

Patronage gyűlés. A városunkban megalakult patronage egyesület választmánya, f. hó 16-ikán ülésezett *Lukács Gézáné* elnökle alatt a vármegyei házában. A gyűlésen jelen voltak a rimaszombati jótékony nőegylet, a fehérkereszt egyesület és az izr. nőegylet elnökei és vezető tagjai, azonkívül számos urhölgy és dr. *Kovács László* polgármester. A gyűlés tárgya volt a taggyűjtés részleteinek megbeszélése és e czélból egyesek kiküldése.

Miért maradnak el a gyermekmájálisok. Arról értesülünk, hogy a gyermekmájálisok mellőzését azért óhajtja a tantestület, hogy az uralkodó sokféle gyermek betegségek terjedése ez által is korlátoztassék. Ily körülmények között teljesen indokoltnak találjuk a tantestület állástoglalását.

A dobsinai új takarékpénztár, mely a Polgári Takarékpénztár R. T. nevét viseli, július hó 1-én kezd meg működését. Az igazgatóságban *Fejér Endre, Szuszai Antal,* ifj. *Fischer Samu, Kreuzer János, Gintner Bálint, Langhoffer László dr., Kaizer András, Kubányi János, Purc János, Jakab József és Klein Samu* foglalnak helyet, a mi a legszebb reményeket nyújtja az új takarékpénztár életképességére nézve. Az intézet vezérigazgatójává egyhangúlag *Klein Samu* választották meg.

Fürdőidény. A várgedei szénsavas vasas fürdőt f. hó 14-ikén nyitották meg. A fürdő vendéglői berendezkedése most jó keretbe került, mert egy régi jóhírű vendéglős: *Tóth Pál,* ki városunkban, Csizben és Putnokon sokáig közmegelegedésre vezette — vette azt bérbe.

Nyári multság. A helybeli szabó ifjuság pünkösd első napján: június 4-ikén a Széchenyi kertben az iparosok nyugdíjintézete és a nyomorék gyermekek otthoaa javára tavaszi multságot rendez, melyet kedvezőtlen idő esetén június 11-ikén tartanak meg.

A diák-sapka. A helybeli egyesült protestáns gimnázium ifjúsága is felvette már a diák-sapkát és az ifjak nagy része azt viseli is. Azt egészen helyesnek találjuk, hogy az ifjuság megkülönböztetésül a diák-sapkát viseli, mert

ezáltal mindenki felismerheti a diákot és a diák név alatt mások által esetleg elkövetett ilyeneknek is eleje vétetik. Azonban azzal nem békülhetünk meg, hogy a sapkát idegen nemzet mintájára készítették. Van a magyarnak szép jellegzetes viselete, jövőre tehát ezt vegyék mintául.

Iskolaépítés Csetneken. A miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy Csetnek nagyközségben az áll. elemi iskola elhelyezése czéljából emelendő épület felépítésére pályázat hirdettetik. Az ajánlatok legkésőbb *f. év június hó 12-ig* Csetnek nagyközség előljáróságához nyújtandók be.

Öngyilkos vasöntő. *Streba András* nyustyai lakos, 26 éves vasöntő f. hó 15-én reggel a nyustyai temetőbe főbe lőtte magát azért, mert Haacsaván egy leány kezét megkérte és a szülők a leányt nem adták hozzá. Minthogy büncselekmény nem forgott fenn, a királyi ügyészség a hulla eltemetését engedélyezte.

Betörés. F. hó 20-án virradó éjszaka *Lévai Izsó* könyv- és papírkereskedésébe az udvarra vezető ajtó zárának felcsiszítása után valami gazember behatolt, s a kézi pénztár fiókját feltörve, onnan mintegy 1400 koronát elvitt. A jelek arra mutatnak, hogy a betörést a helyzettel teljesen ismerős egyén követhette el. A tettes kiderítése érdekében a nyomozás megindult.

Agyonszurt asszony. *Hoczko Ferenczné* krasznahorkaváraljai lakost f. hó 13-án éjjel ismeretlen tettesek szíven szurták. Bonczolása f. hó 15-én volt a Krasznahorkaváraljához tartozó Málhegy bányatelepen. A tettes kézrekerítése iránt a nyomozás elrendeltetett.

Agyongázolták saját lovai. A hisnyóvízi erdőből *Mladi János* f. hó 16-án dél után fát fuvarozott, a mikor a hegyről lefelé haladt a szekér, a lovak megbokrosodtak; tékezés közben *Mladi* a lovak közé esett, a kocsit tén keresztül ment, minek következtében nevezett sérüléseibe még az nap behalt. Bonczolása f. hó 18-án volt Hisnyóvízen.

Tűzilárma. F. hó 17-én estetelé nagy ijedelem volt a Rákóczy-utczában a *Seidner-téle* italmérésben, hol egy eldobott égő gyufától a földre kiömlött spiritusz lángra lobbant. A tüzet hamarosan eloltották s az ijedtségen kívül egyéb baj nem történt.

Miskolczi gyapjuvásár. A miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a miskolczi gyapjuvásár *f. évi június hó 14-én* tartatik meg a miskolczi Hitelintézet áru- és terményraktáraiban.

A Magyar Ifjuság Zsebkönyve (általános ismeretek tára) *Somló Károly* főgimn. tanár szerkesztésében a következő gazdag tartalommal jelent meg: A magyar irodalom, magyar történelem, földrajz, fizika, matematika, vegytan és természetrajz rövid áttekintése — Híres idegen írók jegyzéke. — Kirándulók tájékoztatója: magasságmérés, ásvány-, kőzet-, növény- és rovargyűjtés. — Tájékoztató a pályaválasztásoknál az összes életpályák felsorolásával és az állami, megyei tisztviselők s a katonatisztek fizetési fokozatainak feltüntetésével. — A közoktatási intézetek felsorolása és óraterveinek ismertetése. — Néhány érdekes táblázat. — Köszhasznu tudnivalók. — Az egyes szakok kivonatai könnyen áttekinthetők, rövidek és mégis teljesekek. Jó beosztásánál fogva, mindenki eredménnyel használhatja. A könyv minden tanulónak szükséges vezetője és minden művelt embernek hasznos lexikonja. A „Magyar Ifjuság Zsebkönyve” *Losonc*zon *Kármán Zsigmond* könyvkereskedő kiadásában jelent meg. Kapható minden könyvtárban. Ára 1 korona.

Czigány háború. A tamásfali Rimaparton — mely még városunkhoz tartozik — emelkedő czigány putrikban lakó czigányok folyton verik a feleségeiket. Ebből azután naponkint valóságos czigány háború keletkezik. Ajánljuk rendőreinknek, hogy csak egyszer kísérjék be a vadállatokat és lássák el bajukat, jövőben tartózkodni fognak feleségeik és családjaik ütlegetéseitől.

Szarvasmarha díjazás. A vármegyei gazdasági egyesület f. hó 28-án vasárnap *Feleden* szarvasmarha díjazást rendez. Az erre vonatkozó tudnivalókról falragaszok útján értesíti az érdekelteket az egyesület intézősége.

Jótékonyczélu hangverseny. A vármegyei általános tanító egyesület évi rendes közgyűlése alkalmából június hó 1-én a városunkban felállítandó tanítói internátus javára a Hungária nagytermében nagyszabású hangversenyt rendeznek, melynek érdekes és változatos műsora ez:

1. a) „Vasárnap délután” *Tréfás* quartett. — b) „Népdalegyveleg.” Vegyes karra átdolgozta *Borsai Samu,* éneklik: a rimaszombati intelligencia köréből alakult vegyes dalkar *Matolcsy Pál* áll. el. leányiskolai igazgató vezetése mellett.

2. „Hegedüverseny” *Bériottól.* Előadja *Lajfersz Sándor* áll. el. isk. tanító, zongorán kíséri: *Pásztory Gyula* főgimnáziumi tanár.

3. „Költemény.” Szavalja *Victorisz Gyuláné* urnó.

4. „Párdal” *Allaga Gézától,* éneklik: *Kolbay Sándorné* urnó és *Szűcs György;* zongorán kíséri *Kolbay Sárika.*

5. „Czinka Panna.” Melodráma *Farkas Imrétől,* zenéjét szerzte: *Hetényi Albert.* Előadja *Boga Jolán* urhölgy, kíséri: zongorán *Ráróssy Aranka,* czimbalmon *Jakowetz Ibona* urhölgyek, hegedün *Lajfersz Sándor.*

6. a) „Tavaszdal.” *Mendeslohn Bartholditól* női karra átírta *Bahnert József.* — b) „Vándorol a gólya.” Női karra átírta *Lányi Ernő;* szövegét írta *Pósa Lajos,* éneklik: *Cziner Irma* (I. soprán) *Czékus Gabriella* (II. soprán), *Rásky Jolán* (I. alt) és *Illés Ibona* (II. alt) urhölgyek. Zongorán kíséri: *Schmaln Nándor* főgimnáziumi tanár.

7. „Vig monológ.” Irta *Vrabely Ármánd.* Előadja: *Beliczky Böske* urhölgy.

8. a) „Népdalegyveleg”. *Beleznay Antaltól,* — b) *Lengyelke* énekli a vegyes dalkar *Matolcsy Pál* vezetése mellett.

A dalkör tagjai: Soprán: *Beliczky Böske, Biszterszky Aranka, Czékus Gabriella, Cziner Irma, Kolbay Sándorné, Kolbay Sárika, Máthé Jenőné, Mészáros Istvánné, Rábely Kata* urhölgyek. — Alt: *Bekény Béláné, Boga Jolán, Gyürky Anna, Illés Ibona, Jakowetz Ibona, Lukács Margit, Majthán Mariska, Ráski Jolán* urhölgyek. — Tenor: *Biszterszky Lajos, Eperjessy József, Sz. Kovács Géza, Mészáros István, Szilágyi Rezső, Tóth János, Victorisz Gyula* urak. — Basszus: *dr. Benyó Gyula, Bihary István, Dabsy Rezső, Halász József, dr. Mészáros István, Nagy Zoltán, Pogány István* urak.

Kezdeté pontban esti fél 9 órakor. Hangverseny után táncz. Jegyek előre válthatók *Lévai Izsó* könyvkereskedésében.

Helyárok: Földszinti ülőhely az összes sorokban 3 kor. Karzati ülőhely az I. sorban 3 kor., a többiekben 2 kor. Allóhely 2 korona. Felülfizetések a jótékony czélra való tekintetből köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

PUCH PUCH PUCH
Eredeti PUCH kerékpár

fölülmul minden más kerékpárt!
Tartós! Erős! Könnyű járasu!
!! Ujdonság !!

Hegymászó dupla áttételű kerékpár!
Továbbá egyszerű és kontrafékes
dupla harangesapágyas kerékpárok
vörös vagy szürke hegyi gumival
kaphatók Gömör- és Kishontvár-
megye területére az egyedárusítónál

özv. Enyedi Miksáné

9-óra és ékszerüzletében

RIMASZOMBATBAN.

Kerékpár alkatrészek nagy választékban!

PUCH Különböző varrógépek
27 forinttól feljebb 2 PUCH
évi jótállás mellett.

Nyílt-tér.

E rovat alatt közölték nem vállal felelősséget a Szerk.

Alulírottak készségesen kijelentjük, hogy a rimaszombati ref. papválasztás előtt „Emlékezés” címmel terjesztett kortes versben Sütő István ügyvéd urat sérteni nem akartuk, s ha mégis sértve érezné magát, tőle ezennel bocsánatot kérünk.

Rimaszombat, 1911. május 19.

Kalás Márton,

Csordás Lajos.

Pályázat.

Az újonnan alakult Dobsinai Polgári Takarékpénzt. Részvénytársaság pályázatot hirdet egy **KÖNYVELŐI ÁLLÁSRA.**

Megkivántatik: szakismeret, kellő mérlegképesség, kellő jártasság, óvadék és itt divó nyelvismeret.

Javadalmazás egyelőre 2000 korona és 1% jutalék a tiszta hasznóból.

A pályázat benyújtásának határideje f. évi **junius hó 10-ike**; az állás pedig július hó 1-én elfoglalandó.

Dobsina, (Gömör) 1911. évi május 15.

Klein Samu, igazgató.

Erdőbénye

gyógyfürdő Zemplénumegyeében, Tokajhegyalján, szél- és pormentes erdő-völgykatlanban. 237 méterre a tengerszin felett.

Fürdőidény: máj. 25-től szept. 15-ig.

Vize kitűnő hatású gazdag vas- és timsótartalmánál fogva a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, reumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknél. — Meleg kádtürodőkön kívül használhatók: iszap, vasláp, sósfürdők; massage, izasztó és hidegvíz-gyógyász. Ivó-gyógyászhoz mindenféle ásványvíz van készletben. — Kiváló klimatikus gyógyhely a légzőszervi és különösen malárikus bajokban szenvedők részére. — Posta és táviróállomás **Erdőbénye**. Táviratok telefonon adatnak át a fürdőtelepre és telepről. Postai küldemények naponként egyszer szállíthatnak ki a telepre és telepről. — *Állandóan a telepen lakó fürdőorvos: Dr. Asztalos Kálmán Erdőbényéről.* — Vendéglős: **Straszer Herman** tokaji vendéglős, a kinél kitűnő és jutányos étkezés és kifogástalan kiszolgálás leheto. — Külön izraelita vendéglős.

Vasuti állomás: Személyvonathoz „Erdőbénye Fürdő” megállóhely; gyorsvonathoz: „Olaszliszka Tolesva” állomás, ahonnan és a hova hatóságilag megállapított szállítási díj mellett bérkocsi közlekedés van berendezve. — A fürdő házilag van kezelve. Fürdőleírást kívánatra küld a

Fürdőigazgatóság.

50 vagon tüzifára

ajánlatot kér **Gelb Zsigmond** téglagyára Miskolcz, Ujvilág-u 37. szám. 2—2

Lévárt fürdő

folyó hó 14-én megnyílt.

Vize reumatizmus, esuz, és feltűjodás ellen páratlan, sétánya a park és 8 hold erdő, a fürdő fekvése délnnek van, teljesen védett a szeles idöktöl.

Szoba árak: 2—3 koronáig, napi étkezés 3—5 koronáig, fürdő-díj 70 fillér, heti kiszolgálás és szerviz 1 korona, autó-járat május 25-től.

Nyaralóknak is kellemes hely. — A szobák és a fürdő újonnan vannak berendezve.

B. pártfogásukat kéri a **tulajdonos.** Posta: **Harkács.** (Gömörmege).

Vasut: **Tornalja.**

Versenyárgyalási hirdetmény.

2614—1911. sz. — A Rimaszombat város tulajdonát képező tamástalvi „**Gondüző**” korcsmaépület 12948 kor. 68 fillérrel előirányzott építési munkálataira a versenyárgyalást a következő feltételek mellett tartjuk meg:

1. Ajánlatot tehetnek mindazon hazai szakértő iparosok, a kik iparuk gyakorlására hatósági engedéllyel jogosítva vannak.

2. Ajánlat csak az összes munkálatokra egészben tehető. Számmal és betűvel kitüntendő az a százalék, a melynek leengedése illetve esetleg felülfizetése mellett az ajánlatévó a munka elvégzésére vállalkoznék.

3. A munkatervek, kiviteli költségvetés és az árlejtési feltételek a városi kiadóhivatalban megtekinthetők és lemásolhatók.

4. Ajánlattevők tartoznak az ajánlati összeg 5%-át készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban a városi napi pénztárnál letétbe helyezni és az erről szóló nyugtát az ajánlathoz mellékelni.

5. Az 1 koronás bélyeggel ellátott sajátkezűleg aláírt és lepecsételt ajánlatok folyó év **junius hó 14-ikén déli 12 óráig** a polgármesternél adandók be. Későn érkező vagy távirati ajánlatokat nem vesz figyelembe.

6. A benyújtott ajánlatok még az nap délután nyilvánosan fel fognak bontatni. A beérkezett ajánlatok közül a város szabadon, az összegre való tekintet nélkül, választhat. Az ajánlattevők semmi esetben kártalanítást nem követelhetnek.

7. A vállalatra nézve részint az állami általános és részletes feltételek, részint az e munkára előírt különleges feltételek az irányadók. Az ajánlatban kiteendő, hogy a vállalkozó a kiírási művelet minden részletét ismeri és azoknak magát aláveti.

8. A munkálatok bevégzési határideje 1911. október hó 15.

Rimaszombat, 1911. május 18.

Dr. Kovács, polgármester.

Értesítés.

Tisztelettel alólirott tudomására adom a nagyérdemű közönségnek, hogy néhai férjem **Sulik Andor** által sok éven keresztül vezetett és jó hírnévnek is örvendett

férfi szabó üzletet

egy kitűnő és megbízható szabász alkalmazásával nevem alatt tovább fogom vezetni. — Midőn ezt nyilvánosságra hozom, kérem a mélyen tisztelt közönséget, sziveskedjék adandó alkalmakkor szükségleteiket ezentul is műhelyemből beszerezni és a boldogult férjem iránt tanusított bizalommal engem is megajándékozni; mindenkor főtörekvésem leendő megrendelőim igényeit a legkifogástalanabbul kielégíteni. Számos megrendelést kérve, vagyok tisztelettel **Özv. SULIK ANDORNÉ**

férfi szabó.

Lakás: Rimaszombat Rákóczy-u. 11.

Eladó.

Tompa Mihály-utca 20. szám alatti udvar, a melyben két külön álló **ház** van, szabad kézből eladó. — Eladó továbbá ugyanott **3 drb varrógép**, a legjobb állapotban férfiszabók részére, jutányos áron. — Venni szándékozók forduljanak **özv. Sulik Andornéhoz** Rákóczy-utca 11. szám.

MEGNYÍLT!

Alólirott tisztelettel hozza a n. é. hölgyközönség tudomására, hogy **Rimaszombat Rózsa-utca 20. szám** alatti házban teljes kényelemmel berendezett **DIVATSZALONT**

nyitott. — Ajánlkozik mindentéle, legújabb divatszerinti finom

NŐI COSTÜMÖK,

valamint minden e szakba tartozó egyéb munkák kifogástalan és a legizlésteljesebb elkészítésére.

Pontos és szolid kiszolgálás!

Párisi divatlapok!

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását tisztelettel kéri

PÁDÁR ANTAL

női szabó.

3—*

Pályázati hirdetmény.

713—1911. sz. — **Nagyőröcze** rendezett tanácsu városnál megüresedett **rendőrkapitányi állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázni öhajtok keresztlevéllel, hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal, katonai szolgálatukat igazoló okmánnyal, képzettségüket igazoló esetleges okmányaikkal, eddigi alkalmaztatásukról nyert bizonyítványukkal s végül rövid életleírásokkal felszerelt pályázati kérvényeiket méltóságos Bornemisza László ur Gömör és Kishontvármegye főispánjára czimezve, hivatalomhoz **1911. évi junius hó 14-ikén** azaz tizennegyediken délután 5 óráig annál is inkább adják be, mert a később érkezettek figyelembevételni nem fognak.

Az állás a következő javadalmazással van egybekötve.

1. Törzsfizetés 2000, kettőezer korona.
  2. Az államségélyből reá eső % (1910-ik évben 392 korona).
  3. Lakbér 300, háromszáz korona.
  4. 30 szekér (60 méter) vegyes tüzifa kedvezményes áron a vágásban.
- Rangsor IX. 3. Nyugdíjszabályrendelet tárgyalás alatt.

Nagyőröcze, 1911. május hó 17-én.

Dr. Mihalik Dezső, polgármester.

Női szabó-üzlet megnyitás!

Van szerencsém Rimaszombat és vidéke uri hölgyközönsége becses figyelmét felhívni a **Rimaszombatban, Tompa-utca 36. szám** alatt megnyílt

angol és franczia divatszalonomra.

Készítek minden e szakba vágó munkákat a legújabb divat szerint a legnagyobb megalégedésre.

Becsés pártfogást kéri

Kézi és tanulóleányok felvétetnek!

kiváló tisztelettel

Özv. Hruska Rezsőné.

2—12

Értesítés.

Tudomására hozom a t. közönségnek, hogy **Rimaszombatban a Sodoma-utca 4. szám** alatti házban

asztalos műhelyt

nyitottam. — A mikor a t. közönség b. megrendeléseit kérem, megemlítem, hogy több évi műhely- és iskolai gyakorlatom folytán a legkényesebb igények kielégítését is biztosítom. — Tisztelettel

TELEK A. SÁNDOR

asztalos-mester.

2—3

Pályázati hirdetmény.

1461—1911. sz. A Gömör Kishont-vármegyei **ragályi** körjegyzőségénél elmozdítás folytán üresedésbe jött **segédjegyzői** állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, a kik ezen 1000 egyezer korona évi fizetéssel díjazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1910. évi XX. t.-cz. 3-ik §-ában előírt és képesítésüket, nemkülönben eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi **julius hó 1-éig** annyival is inkább adják be, mert a kitűzött határidő után beérkezett kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A segédjegyző választást Ragály községben, a községi bíró házában f. évi **julius hó 5-én** délelőtt 10 órakor fogom megtartani.

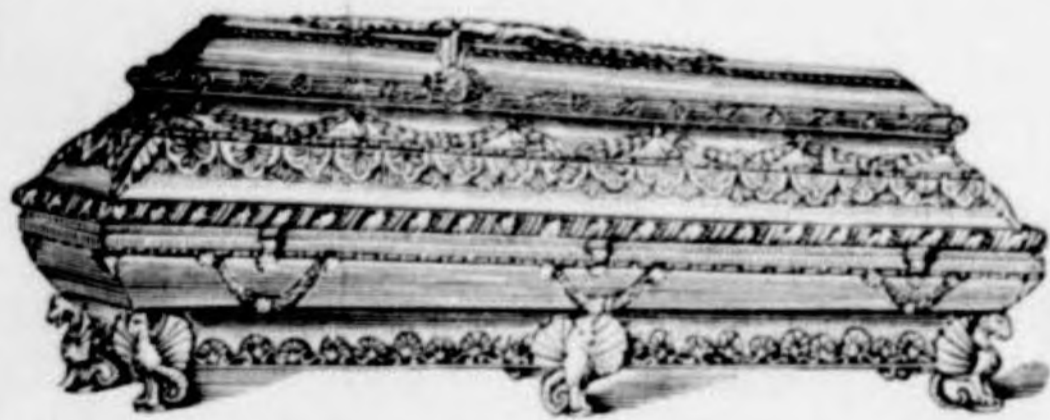
A megválasztott segédjegyző állását a vett értesítés után azonnal elfoglalni köteles. — Putnok, 1911. május 15.

Molitorisz Zoltán, főszolgabíró.

Értesítés.

Tisztelettel hozom tudomására Rimaszombat város és a vidék n. é. közönségének, hogy **45 év óta fennállott**

HOLLÓSY-féle temetkező-vállalatot

átvettem, azt ezentúl a régi név igénybevételével, **Deák Ferencz-utca 24. sz. alatt Zsuffa Kálmán-féle** újonnan épült házban a saját nevem alatt fogom tovább vezetni. — Kérem eunélfogva mindazokat, kiknek kedves halottaik eltemetése osztályrészül jut, ezen szomorú kötelességek teljesítésével engem megbízni. Elvállalok mindenféle temetkezést és az ezzel járó összes teendőket.

Tartok raktáron mindenféle nagyságban és kivitelben **ércz- és fakoporsót, szemfedőt, sarkosorút, koszoruszalagot, készítették gyászjelentéseket, ravatalozást** stb. mérsékelt áron a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri

21—

ZAWADZKY EDE

Rimaszombat, (Deák Ferencz-u. 24.)

Megbízható ügynökök felvételnek.

A Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Bank R.-t.

Üzletfeleinek. — T. közönségnek szíves tudomására hozza, miszerint a mai követelményeknek megfelelőleg **Rimaszombatban** felépített

gépgyárát és gépjavitó műhelyét üzembe hozta.

Gyárt és javít: motorokat, cséplőket, elevátorokat és mindenféle gazdasági és ipari gépeket, malomberendezéseket és vasszerkezeti munkákat. ::

Hengerrovátkálás gyorsan és pontosan eszközöltetik.

Autogén gyorsforrasztás tengely vagy bármilyen öntött vasalkatrészekre 24 órán belül eszközöltetik.

:: Állandó raktár mindenféle gazdasági gépekben ::

A géptulajdonosok felkértenek, hogy javításra szoruló gépeket mielőbb szállítsák be, nehogy későbbi időszakban beállani szokott torlódás miatt, az késedelmesen eszközöltessék. 21—*

Megbízható ügynökök felvételnek.

Eladó ház.

Rimaszombatban a **Kmetty-utca 5. szám** alatti ház (magános udvarral, a Thököly-utczára is nyíló fronttal) **eladó.**

Értekezni lehet: **Benyó László** és **Dr. Benyó Gyula** ügyvéd rszombati lakosoknál. 1—*

Hirdetmény.

796—911. sz. — **A csetneki állami elemi iskola elhelyezése czéljából** emelendő öt tanteremből, I tanácskozó szobából, I szertárból, továbbá az igazgató-tanító részére lakásul szolgáló 3 szoba, előszoba, konyha, kamarából álló épületre vonatkozó tervet és költségvetést a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1911. évi április 7-én kelt 148288—1910 sz. rendeletével jóváhagyván, ezen építkezés keresztülvitelének biztosítása czéljából **Csetnek** nagyközség elöljárósága tolyó évi **junius hó 12-én d. e. 10 órára** Csetnek nagyközség község-házánál megtartandó **zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.** A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy ezen építkezés elvállalására vonatkozó szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett zárt ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül vagy posta útján fent kitűzött nap d. e. 10 óráig Csetnek nagyközség elöljáróságánál annál inkább adják be, mivel később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az ajánlati költségvetés végösszege

5%-ának a községi pénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó.

Az ajánlatok borítéka: „Ajánlat Csetnek nagyközségben létesítendő áll. elemi iskola építési munkálataira” felirattal látandó el. Megjegyeztetik, hogy általánosszeggel tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek, hanem csak egységárrakkal tett ajánlatok.

A munkálatokra vonatkozó műszaki művel, általános és részletes feltételek, valamint fenti miniszteri rendelet másolata a községi elöljáróságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ugyanott az ajánlati minta és ajánlati költségvetés nyomtatványai 1 kor. díjért megszerelhetők. Az ajánlati költségvetésekben az „egységár” rovatban az egységárrak betűkkel is kiírandók és az „összesen” rovatban az összegek beírandók és azok végösszege megállapítandó. Az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik az ajánlatok felbontásánál jelen lehetnek. Azon pályázók, kik alólirt községi elöljárósággal üzleti összeköttetésben még nem állottak, vagy az előtt ismeretlenek, kötelesek szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez a vállalat telepe szerint tartoznak, továbbá, akik a fenti építkezéshez törvényes képesítéssel nem bírnak, tartoznak képesített megbízottat megjelölni. A beérkezett ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével azonnal felbontatnak; az elöljáróság tentartja magának a jogot arra, hogy a jutányosság szem előtt tartásával a szerződést azon ajánlattevővel kösse meg, aki a munkának jó és helyes teljesítésére már eleve is a legtöbb biztosítékot nyújtja. — Csetnek, 1911. május 4-én.

Krisztián Pál.

jegyző.

Schvirian Pál.

2—2

bíró.

Vásárjog bérbeadási hirdetmény.

2202/911. t. sz. — Rimaszombat r. t. város városi helypénzszedési joga **1911. év november hó 1-től 1917. év október hó 30-ig** tartó egymás után következő **6 évre** bérbe adó.

Kikiáltási bérösszeg évi 18008 azaz tizennyolezezer nyolcezer korona.

Felhivatnak a bérelni szándékozók, hogy írásbeli zárt ajánlatukat a kikiáltási összeg 5%-át kitevő bánatpénznek a város pénztárába befizetését igazoló hivatalos nyugta kapesán **1911. évi junius hó 21-ik napjának déli 12 órájáig** városi polgármesternél annyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A vonatkozó részletes feltételek polgármesternél megtudhatók.

A beérkező ajánlatok felett a városi képviselőtestületi közgyűlés dönt, kinek az ajánlatok felett szabad választási, sőt új bérbeadás elrendelési joga is fentartatik.

Rimaszombat 1911. május 6-án.

2—3

Dr. Kovács, polgármester.